

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 30 września 2022 r.

**Opinia do ustawy o ratyfikacji Porozumienia między Rzeczpospolitą Polską
a Republiką Austrii o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3
Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie
popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.**

(druk nr 817)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest wyrażenie zgody na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii o wygaśnięciu skutków prawnych artykułu 11 ustęp 3 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r., zwanego dalej „Porozumieniem”.

Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzona w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r., zwana dalej „Umową”, została wypowiedziana przez Rzeczpospolitą Polską ze skutkiem od dnia 17 października 2019 r. Art. 11 ust. 3 Umowy zawiera jednak klauzulę przedłużonego obowiązywania, która stanowi, że w odniesieniu do inwestycji podjętych przed datą upływu ważności Umowy, tj. przed dniem 17 października 2019 r., postanowienia art. 1–10 zachowują moc obowiązującą przez okres dalszych dziesięciu lat od daty upływu ważności Umowy, tj. do dnia 17 października 2029 r. Ze względu na niezgodność z prawem Unii Europejskiej, konieczne jest wcześniejsze wyeliminowanie z polskiego porządku prawnego powyższej klauzuli oraz możliwości stosowania postanowień Umowy.

Postanowienia bilateralnych umów o popieraniu i ochronie inwestycji, zwanych dalej „umowami BIT”, zawartych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zapewniają inwestorowi z państwa – Strony umowy na terytorium państwa – drugiej Strony umowy pełną ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym).

Umowy BIT są kwestionowane przez Komisję Europejską oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej z uwagi na ich niezgodność z prawem Unii Europejskiej. W wyroku z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie C-284/16 (*Achmea BV*) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 267 i art. 344 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie postanowieniu umowy międzynarodowej zawartej między państwami członkowskimi, tego rodzaju jak art. 8 umowy o wspieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji pomiędzy Królestwem Niderlandów a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną, wedle którego inwestor z jednego z tych państw członkowskich może, w przypadku sporu dotyczącego inwestycji w drugim państwie członkowskim, wszcząć postępowanie przeciwko temu drugiemu państwu członkowskiemu przed sądem polubownym, którego kompetencję państwo to zobowiązało się uznać. Tym samym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że państwa członkowskie zawierając umowy BIT ustanowiły mechanizm rozwiązywania sporów z inwestorami, przez który spory mogące dotyczyć wykładni lub stosowania prawa Unii Europejskiej nie będą rozstrzygane w sposób zapewniający pełną skuteczność tego prawa, co narusza autonomię prawa Unii Europejskiej.

W świetle powyższego, trybunały arbitrażowe ustanowione na podstawie Umowy nie posiadają jurysdykcji do rozpatrywania spraw z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż inwestor-państwo. Wyrok TSUE w sprawie *Achmea* wywołał istotne reperkusje w zakresie stosowania i funkcjonowania umów BIT. W wyniku tego orzeczenia państwa członkowskie Unii Europejskiej podjęły decyzję o rozwiązaniu ok. 190 wewnątrzunijnych umów BIT. Niemniej jednak pełne wykonanie wyroku w sprawie *Achmea* pozostaje kwestią złożoną i rozciągniętą w czasie.

W dniu 12 sierpnia 2021 r. Federalne Ministerstwo do spraw Europejskich i Międzynarodowych Republiki Austrii zwróciło się do Ambasady RP w Wiedniu z propozycją zawarcia Porozumienia, w formie wymiany not. Zgodnie z propozycją Strony

Porozumienia zgadzają się, że art. 11 ust. 3 Umowy wygaśnie, a zatem nie będzie wywoływał skutków prawnych.

Porozumienie wejdzie w życie pierwszego dnia pierwszego miesiąca po dacie otrzymania późniejszej z notyfikacji Stron informującej, że odpowiednie procedury wewnętrzne dla wejścia w życie Porozumienia zostały spełnione.

Porozumienie dotyczy spraw określonych w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji (wolności, praw i obowiązków obywatelskich oraz spraw uregulowanych w ustawie, lub w których Konstytucja wymaga ustawy) i w związku z tym wymaga ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 62. posiedzeniu w dniu 29 września 2022 r. Projekt ustawy (druk sejmowy nr 2430) został przedłożony przez Rząd w dniu 29 czerwca 2022 r. Marszałek Sejmu w dniu 6 lipca 2022 r. skierowała powyższy projekt ustawy do Komisji Gospodarki i Rozwoju oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Komisje po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 20 lipca 2022 r. wyniosły o jego uchwalenie bez poprawek (druk sejmowy nr 2475). Drugie czytanie odbyło się na 61. posiedzeniu Sejmu w dniu 16 września 2022 r. Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu przedłożenia. Za jej uchwaleniem opowiedziało się 433 posłów, 3 posłów było przeciw, nikt nie wstrzymał się od głosowania.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Iwona Kozera-Rytel

Główny legislator